

Zondag van het Woord van God

26 januari in het jubeljaar 2025

Ik hoop op uw woord

INHOUDSOPGAVE

- 3 Inleiding
- 4 Het Woord van God: een bron van Hoop
- 6 Rekenschap geven van een grote hoop
- 7 *Lectio Divina* "Ik hoop op uw Woord" (Ps 119,74)
- 10 Pastorale voorstellen
- 12 Eucharistieviering

DICASTERIUM VOOR EVANGELISATIE
SECTIE VOOR FUNDAMENTELE VRAGEN
OVER EVANGELISATIE IN DE WERELD

INLEIDING

Z.Exc. Aartsbisschop Rino Fisichella

Pro-Prefect van het Dicasterium voor Evangelisatie

Secctie voor fundamentele vragen over evangelisatie in de wereld

Op 26 januari 2025 zal in de hele Kerk de Zesde Zondag van het Woord van God gevierd worden. Voor deze zondag heeft paus Franciscus als thema een vers uit de Psalmen gekozen: "**Ik hoop op uw Woord**" (Ps 119,74). Dit vers is een kreet van hoop: in een moment van angst, beproeving en verwarring, roept de mens naar God en vestigt al zijn hoop op Hem.

In het Boek van de Psalmen vinden we diep menselijke ervaringen, en een daarvan is de hoop. Iedereen hoopt, we hebben allemaal hoop, maar wat ons in dit Jubeljaar wordt aangereikt is een "Hoop" in het enkelvoud. Het is geen abstract idee of naïef optimisme, maar een persoon, levend en aanwezig in ieders leven: Christus, gekruisigd en verreezen, de enige die ons nooit in de steek laat. De apostel Paulus is hier heel duidelijk over: "*Christus Jezus, onze hoop*" (1 Tim 1,1).

Dit is een zekerheid die op ons levenspad wordt gelegd. Daarin moeten we groeien zonder ooit weg te kijken van Gods trouw: "*Laten we onwankelbaar vasthouden aan onze belijdenis van hoop, want hij die de belofte deed is betrouwbaar.*" (Hebr 10,23) Het feit dat God trouw is aan zijn beloften keert als een refrein terug van het Oude Testament naar het Nieuwe Testament, en hierdoor kunnen we vervuld zijn van vreugde en vertrouwen. Als zekerheid van de vervulling van de belofte stelt de christelijke hoop 'niet teleur', omdat hij ons wordt gegeven door de werkzame aanwezigheid van de Heilige Geest (vgl. Rom 5,5). Daarom kunnen we hopen op zijn Woord. De apostel Petrus begreep dit goed toen hij zei: "*Op uw woord zal ik de netten uitgooien.*" (Lc 5,5), wat eigenlijk betekent: 'Ik vertrouw op U.' De hoop die uit dit Woord voortvloeit, komt voort uit de

zekerheid van het geloof en vertrouwt ons toe aan Gods liefde, die zichzelf of de gedane belofte nooit tegenspreekt.

Een jubileum dat elke 25 jaar op de deur klopt en ons aanspoort om het leven serieus te nemen, biedt de mogelijkheid om onze ogen gericht te houden op de hoop die de werkelijkheid van het Evangelie ons brengt. De Zondag van het Woord van God stelt Christenen opnieuw in staat om Jezus' constante uitnodiging nieuw leven in te blazen. Hij nodigt uit om naar zijn Woord te luisteren en het te koesteren zodat we de wereld een getuigenis van hoop kunnen bieden dat moeilijkheden van het huidige moment helpt te overstijgen. Het Woord van God is niet beperkt tot een boek, maar blijft altijd levend en wordt een concreet en tastbaar teken. In feite daagt het elke gemeenschap uit om niet alleen hetzelfde geloof te verkondigen als altijd, maar vooral om het uit te dragen in de overtuiging dat het hoop brengt aan hen die ernaar luisteren en het met een eenvoudig hart verwelkomen.

Elke plaatselijke geloofsgemeenschap kan de meest geschikte en doeltreffende manieren vinden om deze zondag ten volle te beleven en zo "[Gods] volk te helpen groeien in religieuze en intieme vertrouwdheid met de heilige Schrift" (*Aperuit illis*, 15).

Deze bijbelse impulsen en pastorale voorstellen zijn bedoeld als een hulpmiddel voor parochiegemeenschappen en voor hen die samenkomen voor de viering van de zondagse Eucharistie, zodat deze zondag intens beleefd kan worden, als een integraal onderdeel van het Jubileum van 2025, waarvan het motto is '*Pelgrims van Hoop*'.

HET WOORD VAN GOD: EEN BRON VAN HOOP

Dom Mauro-Giuseppe Lepori OCist
Abt Generaal van de Cisterciënzerorde

Misschien was de man die de relatie tussen Gods woord en hoop het beste begreep een heiden, de Romeinse honderdman. Toen hij Jezus had gesmeekt om zijn zieke knecht te genezen, en de Heer onmiddellijk bereid was te komen, verklaarde hij het niet waard te zijn dat Jezus naar zijn huis ging en zei Hem: "*Een enkel woord van U is voldoende om mijn knecht te doen genezen*" (Mt 8,8). Eén woord van Christus was genoeg voor hem om een zekere hoop te hebben in de verlossing die de Heer had bewerkt.

Geloof stelde de honderdman in staat om te begrijpen dat datgene wat hoop wekt in Gods woord, juist is: dat het inderdaad een woord van God is. Dat wil zeggen, het woord van Degene die alle dingen maakt en die persoonlijk ingaat op onze behoefte aan redding en eeuwig leven. Petrus begreep dit ook op het moment dat een tijd van wan-hoop had kunnen zijn, omdat iedereen de Heer had verlaten en alleen een paar onhandige en onzekere leerlingen bij Hem waren gebleven: "*Heer, naar wie zouden wij gaan? Uw woorden zijn woorden van eeuwig leven*" (Joh 6,68). De woorden van Jezus bleven voor Petrus en zijn metgezellen het laatste sprankje hoop op een volheid van leven die ze alleen van God konden verwachten.

Waarom en hoe kon de hoop van Petrus, net als die van de honderdman, zich vastklampen aan het woord van Christus? Wat geeft het woord van de Heer deze kracht, deze stevigheid waardoor we er ons met het volle gewicht van ons leven aan kunnen overgeven als we dreigen af te glijden in wanhoop, in dood, in niets? Wat stelt degenen die dit woord horen in staat om te herkennen dat we ons met

volledig vertrouwen kunnen overgeven aan Degene die het woord spreekt?

Dit is mogelijk als het woord van de Heer het hart bereikt, niet als een belofte van iets, maar als een belofte van **iemand**, en van iemand die ons leven liefheeft met een almachtige liefde, die alles kan doen voor wie van Hem houdt en op Hem vertrouwt.

Velen lieten Jezus in de steek na zijn woorden over het brood des levens in de synagoge van Kafarnaüm en zeiden: "*Deze taal stuit iemand tegen de borst. Wie kan daar naar luisteren?*" (Joh 6,60). Hoe komt het dat Jezus' woord voor hen een reden was om weg te gaan, terwijl het voor Petrus en de andere leerlingen de enige reden was om bij Hem te blijven?

Het punt is dat velen zijn woord hadden gehoord door het los te koppelen van de bron, van Christus zelf. Petrus en de leerlingen daarentegen konden geen enkel woord van Jezus los zien van zijn aanwezigheid, dat wil zeggen van hun relatie met Hem, van zijn vriendschap.

Gods woord kan een bron van hoop zijn als God voor ons de bron van het woord zelf blijft. Alleen als we het woord horen door de stem van het onder ons aanwezige Woord, dat ons met liefde aankijkt, kan het in ons een onwankelbare hoop voeden, omdat het gebaseerd is op een aanwezigheid die nooit faalt. Gods woord is een belofte waarin niet alleen Degene die belooft trouw is, maar ook ingesloten is in de belofte, omdat Christus ons zichzelf belooft. "*Ziet, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding der wereld.*" (Mt 28,20). Jezus' laatste woord, de laatste

belofte voordat Hij opstijgt naar de hemel, is de belofte van zichzelf in ons leven, niet alleen aan het einde der tijden, maar elke dag, elk moment van ons leven.

Deze onuitwisbare band van Gods woord met zijn aanwezigheid, zo radicaal vanaf het moment dat "*het Woord is vlees geworden en onder ons heeft gewoond*" (Joh 1,14) tot dat Hij voor ons stierf aan het kruis, is de zin en de belofte van het hele Oude Testament. Zoals wanneer Psalm 28 tot de Heer roept: "*Wijs mij niet af door uw zwijgen... anders word ik als iemand die in zijn graf ligt.*" (Psalm 28,1). De mens heeft diepe, ontologische bewustzijn dat als God niet tot hem spreekt, als God hem niet elk moment schept met zijn woord, de dood (de ontbinding van het leven) onvermijdelijk is voor hem, want God schept door alles uit te spreken in het Woord door wie alle dingen bestaan (vgl. Joh 1,3)

Iemand kan leven zonder te luisteren naar het Woord dat hem met liefde schept, maar op die manier ervaart hij of zij, zoals zovelen vandaag, een onsamenhangend leven, een verstrooid leven, dat ontglipt aan onze handen, die niet in staat zijn om het vast te houden. In plaats daarvan wordt ons de genade gegeven om te leven door te luisteren. Die genade stelt ons in staat om te luisteren naar de Heer die voort-durend aan de deur van onze vrijheid staat, en klopt en vraagt om binnen te komen. We mogen leven in een oneindige vriendschap door te luisteren naar zijn stem, die ons oproept tot gemeenschap met Hem (vgl. Openb 3,20), waardoor de Geest in ons en onder ons een nieuw leven kan voortbrengen, overlopend van hoop, niet op iets, maar op God zelf die de belofte van zijn aanwezigheid vervult op het moment dat zijn woord het uitdrukt.

HET WOORD VAN DE HEER BEREIKT HET HART

NIET ALS EEN BELOFTE VAN IETS,
MAAR ALS EEN BELOFTE VAN IEMAND

Rekenschap geven van de HOOP die geboren wordt in de ONTMOETING MET GOD

Wat kan een gelovig mens voor een ander mens, gelovig of ongelovig, betekenen? Elke ontmoeting is een kans om rekenschap af te leggen van hoe God ons aanspreekt en hoe we Hem ontmoet hebben in zijn Woord en in hen die het ons verkondigen. Ontmoeting met de levende God is het sleutelwoord. In het lezen en het verkondigen van de heilige Schrift gaat het wezenlijk om begrijpen en aangegrepen worden, om een echte ontmoeting, die ons aanspoort anderen over deze ontmoeting te vertellen.

... Wij die altijd geleefd hebben met het christelijke concept van God en daaraan gewend zijn geraakt, merken bijna niet meer dat we de **hoop** bezitten die voortkomt uit een echte ontmoeting met deze God. Het voorbeeld van een heilige uit onze tijd kan ons tot op zekere hoogte helpen begrijpen wat het betekent om voor het eerst een echte ontmoeting met deze God te hebben.

Ik denk aan de Afrikaanse Josephine Bakhita, heilig verklaard door paus Johannes Paulus II. Ze werd rond 1869 geboren – zelf wist ze de precieze datum niet – in Darfur in Soedan. Op negenjarige leeftijd werd ze ontvoerd door slavenhandelaren, geslagen tot ze bloedde en vijf keer verkocht op de slavenmarkten van Soedan. Uiteindelijk kwam ze als slavine te werken voor de moeder en de vrouw van een generaal, en daar werd ze elke dag geselsd tot ze bloedde; als gevolg hiervan droeg ze 144 littekens haar hele leven lang. Uiteindelijk werd ze in 1882 gekocht door een Italiaanse koopman voor de Italiaanse consul Callisto Legnani, die terugkeerde naar Italië

Hier leerde Bakhita, na de angstaanjagende “meesters” die haar tot dan toe hadden bezeten, een heel ander soort “meester” kennen – in het Venetiaanse dialect, dat ze nu leerde, gebruikte ze de naam “paron” voor de levende God, de God van Jezus Christus. Tot dan toe had ze alleen meesters gekend die haar verachtten en mishandelden, of die haar op zijn best als een nuttige slavine beschouwden. Nu hoorde ze echter dat er een “paron” is boven alle meesters, de Heer van alle heren, en dat deze Heer goed is, goedheid in eigen persoon. Ze kwam te weten dat deze Heer haar zelfs kende, dat hij haar geschapen had – dat hij werkelijk van haar hield. Ook zij werd bemind, en door niemand minder dan de allerhoogste “Paron”, voor wie alle andere meesters zelf niet meer dan nederige dienaren zijn. Ze was bekend en geliefd en er werd naar haar uitgekeken. Sterker nog, deze meester had zelf het lot aanvaard om geselsd te worden en nu wachtte hij op haar “aan de rechterhand van de Vader”. Nu had ze “**hoop**” – niet langer alleen de bescheiden hoop om meesters te vinden die minder wreed zouden zijn, maar de **grote hoop**: “Ik ben definitief geliefd en wat er ook met me gebeurt, ik word opgewacht door deze Liefde.

En dus is mijn leven goed.” Door de kennis van deze hoop was ze “verlost”, niet langer een slaaf, maar een vrij kind van God.

Op 9 januari 1890 werd ze gedoopt en gevormd en ontving ze haar eerste heilige communie uit de handen van de patriarch van Venetië. Op 8 december 1896 legde ze in Verona haar geloften af in de Congregatie van de Zusters Canossi en vanaf die tijd maakte ze, naast haar werk

in de sacristie en in de portiersloge van het klooster, verschillende reizen door Italië om de missies te bevorderen: de bevrijding die ze had ontvangen door haar ontmoeting met de God van Jezus Christus, voelde ze dat ze moest uit-

breiden, ze moest worden doorgegeven aan anderen, aan zoveel mogelijk mensen.

(Benedictus XVI, *Spe Salvi*, 2007, nr. 3)

“IK HOOP OP UW WOORD” (PS 119:74) - LECTIO DIVINA

Prof. Rosalba Manes
Hoogleraar bijbelse theologie
aan de pauselijke universiteit Gregoriana te Rome

HOPEND OP HET WOORD DAT NIET TELEUR STELT (Ps 119,74)

Psalm 119 (volgens de Hebreeuwse traditie) of 118 (volgens de Grieks-Latijnse traditie) is uniek: een alfabetisch gedicht van 176 verzen, opgebouwd volgens het Hebreeuwse alfabet, dat bestaat uit 22 letters. Elke strofe correspondeert met één letter van dat alfabet, en het eerste woord van de 8 verzen van de strofe begint met die letter.

Het centrale thema van deze Psalm is de *Torah* van de Heer, die verstaan moet worden als "onderricht", "gebod", "belofte", als "tekenen" voor een succesvol en vervuld leven. De *Torah* is openbaring, het is Gods Woord dat bij het menselijk hart aanklopt en naar een antwoord verlangt. Het vraagt om een horen dat transformeert in vertrouwvolle en creatieve gehoorzaamheid, dynamische en vrijgevig liefde. Psalm 119 viert dus de levendigheid, schoonheid, troostende kracht en reddende macht van Gods Woord, dat het geheim is van een gelukkig bestaan en de poort naar authentieke zaligheid.

De Psalmist beschouwt Gods Woord als de "*vreugde van [zijn] hart*" (vers 111) en zijn "*portie/erfdeel*" (vers 57, 111). Daarom hoopt hij op dit Woord (vers 74). Dit Woord, dat waarheid en gebod is, vertegenwoordigt ook een belofte, de belofte van de eeuwige aanwezigheid aan onze zijde van het goddelijke Eeuwige Ik-met-jou. Daarom wordt het

Woord van de Heer vertrouwd (v. 42), bemind (v. 97) en vereist het hoop (v. 74), die hoop die "*niet teleurstelt*" (Rom. 5:5), want elk woord van de Heer is voorbestemd om met zekerheid vervuld te worden. Daarom kan het Jubeljaar een gunstige tijd zijn om de therapeutische en bevrijdende kracht van de Psalmen te herontdekken in de viering van de Getijden.

IN GESPREK MET GOD

Psalmen getuigen van het menselijke verlangen om te spreken doordat ze een Gij onderscheppen die sterk beschikbaar is om uitbarstingen, tranen, teleurstellingen, existentiële ontsporingen op te vangen: de Schepper God, Bevrijder, Voorzienigheid, kortom, het Eeuwige Ik-met-jou. De verzameling Psalmen (*Sēfēr tēhillim* voor onze Joodse broeders en Psalterium voor ons Christenen) getuigt van de dorst naar het eeuwige dat in het menselijk hart woont. Die dorst drijft een mens ertoe om alles wat hij ervaart aan God te vertellen en toe te vertrouwen. De mens wendt zich tot God, niet omdat hij door plicht wordt gedwongen, maar omdat hij sterk naar Hem verlangt. Dit verlangen komt voort uit zijn vrijheid en bereidheid om zich tot God te verhouden, gedreven als hij is door zijn verlangen om zich te laten vinden.

De Psalmen, die tot de Wijsheidsboeken van het Oude Testament worden gerekend, documenteren het speciale

vertrouwen tussen een mens en de God die "oren heeft en hoort, die een mond heeft en spreekt", in tegenstelling tot de afgoden van de volkeren (vgl. Pss 115,5-6; 135,16-17). Dege-
ne die in deze verzameling aan het woord komt is een bid-
der; zijn gebed is een ervaring van diepe intimiteit met God.
De verzameling Psalmen laat ons zien hoe menselijke
spraak *het ware woord van God* is geworden, omdat het
wordt getransfigureerd door het contact met het oor van
God dat het ontvangt.

VERSCHILLENDE MOGELIJKHEDEN OM MET GOD TE PRATEN

De mens wendt zich in elke levenssituatie tot God om

1. Hem aan te roepen en Hem te verwijten dat Hij niet in zijn leven aanwezig is zoals hij zou ver-
wachten;
2. Hem te laten delen in zijn ontdekkingen, succes-
sen en alles wat hem overkomt, of het nu een
vreugdevolle gebeurtenis of een pijnlijke erva-
ring is;
3. Hem om hulp te vragen nadat hij heeft ervaren dat
niemand anders hem te hulp kan schieten;
4. zijn dankbaarheid uit te drukken voor de tekens
van schoonheid dat hij in de schepping ziet;
5. na te denken over Gods vrije en beslissende in-
grijpen in zijn persoonlijke geschiedenis en over
zijn vermogen om alles ten goede te keren, zelfs
het kwaad.

DE PSALMEN: HET VERHAAL VAN ISRAËL IN POËZIE EN GEBED

In de Psalmen treffen we hymnen aan van lofzang en
dankzegging; klaagzangen of smeekbeden die voortkomen
uit het lijden van de individuele bidder of van de hele
gemeenschap van Israël; meditaties over de heilsgeschie-
denis; wijsgerige reflecties over de gave van het Woord en
de kwaliteit van het menselijk handelen; verzoeken om
vergeving, bevrijding en genezing; oproepen om hulp of
wraak tegen vijanden. Op basis van de collectieve verbeel-
ding en de symbolen die de poëzie van alle tijden
kenmerken, kunnen we zeggen dat *de Psalmen de uit-
drukking zijn van de religieuze ziel van Israël, vertaald in poëzie*

en gebed. Ze waren het gebed van Jezus en zijn het gebed
van de leerlingen van alle tijden; ze vormen de
ruggengraat van het liturgische Getijdengebed in de
katholieke kerk; ze inspireren antifonen en een groot
aantal liturgische liederen. Ze lezen op lyrische wijze alle
stadia van de geschiedenis van het verbond: de belofte,
de uittocht, het geschenk van de wet, de intocht in het
beloofde land, de liturgie in de tempel in Jeruzalem, de
vieringen van de grote feesten en pelgrimstochten, de
troonsbestijging van koningen, de vernedering van de
ballingschap en de vreugde van de terugkeer.

Er zijn ook een aantal Psalmen, gecomponeerd om de
figuur van de Davidische koning te vieren, die later voor
het volk Israël vieringen werden van de hoop op de
beloofde en verwachte Messias.

DE WAARHEID DIE IN DE PSALMEN WORDT GEVIERT IS DE ZEKERHEID VAN GODS TROUW

EEN INVLOEDRIJK BOEK MET EEN MUZIKALE OORSPRONG

De Psalmen zijn honderdvijftig in getal en worden door
de religieuze traditie van Israël beschouwd als de be-
langrijkste gebeden, zoals de term *Tēhillim* (תְּהִלִּים 'ge-
beden') in de Hebreeuwse Bijbel aangeeft. De Griekse
versie van het Oude Testament, de Septuagint (LXX),
noemt deze composities *psalmoi* (ψαλμοί) en *psalterion*
(ψαλτήριον), waarvan de woorden "psalmen" en "psal-
terium / psalmenboek" zijn afgeleid. Het woord "psalm"
moet waarschijnlijk worden gekoppeld aan een snaar-
instrument dat werd gebruikt om de gebeden van de
samengekomen gemeenschap met muziek te bege-
leiden. De originele melodieën, die in de tempelliturgie in
Jeruzalem werden gebruikt, zijn echter verloren gegaan.

GIJ ZIJT MET MIJ!

De waarheid die in de Psalmen wordt gevierd is *de zekerheid van Gods trouw*. In Psalm 33,4 is "betrouwbaar" de beschrijving voor Gods werken. Deze betrouwbaarheid houdt verband met het feit dat Gods liefde altijd "in de buurt" is in het leven van de mens. God is een liefdevolle aanwezigheid die zo blijft zelfs als de mens Hem als afstandelijk ervaart. Dit is duidelijk te zien in Psalm 23, de psalm van de herder: zelfs als de mens door het dal van de schaduw van de dood gaat, voelt hij deze geloofsbelijdenis in zijn hart opkomen: "Ik ben voor geen onheil bang, want Gij zijt bij mij" (Psalm 23,4).

DE SFEER VAN VERTROUWEN

Veel van de Psalmen zijn doordrongen van vertrouwen als een vitale uitdrukking van religieuze ervaring en van dynamische interpersoonlijke relaties. Ze worden psalmen van vertrouwen genoemd omdat ze werkwoorden als

"toevlucht zoeken", "vertrouwen", "wachten" en "hopen" bevatten. Maar vertrouwen is de "atmosfeer" van alle psalmen omdat de basis van deze composities de overtuiging is dat vertrouwen in God elke andere zekerheid en steun doet verbleken. De biddende persoon die de teleurstelling van de wegen van zelfverlossing en afhankelijkheid van menselijke middelen en ondersteuning heeft ervaren, heeft in "*het opheffen van zijn ogen naar de bergen*" (vgl. Ps 121,1) het anker van vertrouwen ontdekt. Dit vertrouwen behoort niet alleen toe aan het individu, maar wordt ook uitgedrukt door de groep, zoals in Psalm 22,27, waar gesproken wordt over de "armen" of kleinen van de Heer (*'ānāwīm*), een beweging die in de vijfde eeuw voor Christus ontstond rond het ideaal van trouw aan de Heer en zijn *Torah* (Wet) en die, in conflict met de hogere klassen, de voorkeur gaf aan vertrouwen in de Heer. Dit is een beweging die wacht om ook ons te omvatten, als we bereid zijn om met geloof, hoop en liefde te zeggen: "*Zij die u vrezen, verheugen zich om mij te zien, want ik hoop op uw woord.*" (Ps 119,74).

PSALM 119,65 *Tbejt-lijed*

Gij hebt voor uw dienaar
het goede bereid,
o Heer, naar uw woord.

Verleen mij oordeel en inzicht:
ik vertrouw op uw wetten;
ik dwaalde voordat ik moest lijden:
nu bewaar ik uw woord;
Gij zijt vol goedheid en liefde:
leer mij uw beloften;
berichten mij kwaden van leugens:
ik bewaar uwe wet.

Gevoelloos als vet is hun hart:
voor mij is uw Wil een vreugde.

't Is mij lief, dat ik lijden moest
om zo uw beloften te leren;
en liever een woord uit uw mond
dan schatten van goud en zilver.

PSALM 119,73 *Jod-lijed*

Gij wiens handen mij maakten
en vormden: verlicht mij:
en ik leer uw geboden.

Die U vrezen, zij zien mij met vreugde,
want uw woord is mijn hoop;
ik weet: wijs zijn uw besluiten:
Gij verdrukt mij met recht;
maar stuur mij tot troost uw genade,
naar het woord aan uw knecht;
en zend mij uw gunst, dat ik leve,
want uw Wil is mijn vreugde.

Beschaam de trotsen
die mij leed doen om niets:
ik overdenk uw bevelen.

Dat ze één zijn met mij die U vrezen
en uw wensen erkennen;
dat mijn hart in uw woorden verdrinke:
dan schaam ik mij nooit.

PASTORALE VOORSTELLEN

DE ZONDAG VAN HET WOORD VAN GOD VOORBEREIDEN

Om de zondag van het Woord van God actief te beleven is het belangrijk dat de voor-bereidingen zich uitstrekken van het geestelijke niveau (persoonlijk en gemeenschap-pelijk gebed) tot het materiële niveau (adequate planning). Het bevorderen van een ontmoeting met God in zijn Woord vereist een adequate spirituele voorbereiding, die openheid van hart vraagt voor hen aan wie het Woord verkondigd zal worden. De voorbereidingen voor het plannen van het initiatief vragen dan ook om te beginnen met individueel en gemeenschappelijk gebed.

Suggesties:

- Neem een week voor de *zondag van het Woord van God* een intentie voor dit doel op in het gebed van de gelovigen (de voorbeden).
- Zorg voor een tijd van aanbidding van het Heilig Sacrament in de gemeenschap, met het oog op de viering van de *zondag van het Woord van God*.
- Organiseer momenten van Bijbelse Catechese.

DE ZONDAG VAN HET WOORD VAN GOD BELEVEN

Vier de mis van deze zondag op een plechtige manier, volgens het verzoek van paus Franciscus. In feite is de eucharistieviering de meest gunstige plaats van ontmoeting tussen de christelijke gemeenschap en het Woord van God. De Apostolische Brief *Aperuit illis*, nr. 3, geeft enkele suggesties:

- Het is belangrijk dat de heilige tekst in de eucharistieviering op een lezenaar als op een 'troon' kan worden geplaatst, zodat de normatieve waarde die het Woord van God bezit duidelijk wordt voor de geloofsgemeenschap.
- Vooral op deze zondag is het nuttig om de verkondiging van het Woord te benadrukken en de homilie

aan te passen om de dienst aan het Woord van de Heer te benadrukken.

- Op deze zondag zouden de bisschoppen de rite kunnen vieren van de aanstelling tot het dienstwerk van Catechist en Lector, om te herinneren aan het belang van de verkondiging van het Woord van God in de liturgie.
- De pastoors zouden manieren kunnen vinden om de Schrift, of een boek uit de Schrift, uit te delen aan de hele parochiegemeenschap om zo het belang te onderstrepen van het dagelijks lezen, verdiepen en bidden met de Heilige Schrift, met een speciale nadruk op *Lectio divina*.
- Verwijs in het Gebed van de Gelovigen (voorbeden) speciaal naar de eenheid van de christenen, omdat de viering van de *zondag van het Woord van God* een oecumenische betekenis heeft.

HET HELE JAAR DOOR

Het is belangrijk om te onthouden dat het uitvoeren van het programma niet het uiteindelijke doel van deze zondag is. We moeten veeleer ***een voortdurende persoonlijke en gemeenschappelijke ontmoeting met het Woord van God*** bevorderen. We weten heel goed dat het luisteren naar, het delen van, het leven met en het verkondigen van het Woord van God geen taak voor één dag is, maar een taak die we ons hele leven moeten volbrengen. Het zou kunnen helpen om verschillende Bijbelinitiatieven door het jaar heen te bevorderen en een gelegenheid te bieden voor voortdurende vorming van de gelovigen.

• VORMING VOOR LECTOREN

Het is essentieel dat kerkgemeenschappen zich bezighouden met het opleiden van de gelovigen die de taak van lectoren in liturgische vieringen uitvoeren, zodat zij echte verkondigers van het Woord kunnen zijn met een adequate voorbereiding, zoals

nu gebruikelijk is voor acolieten of buitengewone bedienaars van de communie.

- **HET WOORD "IN JE ZAK" DRAGEN**

Paus Franciscus suggereert dan ook: "Moge u de gewoonte hebben om altijd een klein evangelie in uw zak of tas mee te nemen, zodat u het overdag kunt lezen". Er zijn verschillende edities van het Nieuwe Testament of het Evangelie, in handige kleine uitgaven, die gemakkelijk in onze tassen of rugzakken passen en die we altijd bij ons kunnen dragen.

- **HET WOORD MEEDRAGEN IN JE MOBIELE TELEFOON**

Je kunt de Bijbel gemakkelijk in je mobiele telefoon hebben om hem op elk moment te raadplegen. Er zijn verschillende apps en websites in verschillende talen, niet alleen met de Bijbel, maar ook met de lezingen van de Heilige Mis voor elke dag, pagina's waar je het

Woord van God kunt lezen of beluisteren, pagina's met commentaren en overdenkingen over hetzelfde. Je kunt meldingen ook gebruiken als geheugensteun-tje om een moment per dag Gods Woord te ontmoeten, zodat het ons overal vergezelt.

- **BIJBELGROEP**

In de kerkgemeenschap zou wekelijks of maandelijks een groep georganiseerd kunnen worden die vormende of culturele momenten van diepgaande studie van de Heilige Schrift en gemeenschappelijke Lectio Divina-momenten organiseert. De bijeenkomsten moeten worden aangepast aan de kenmerken van de groep (leeftijdsgroep, geestelijke rijpheid, enz.).

- **GEMEDITEERDE ROZENKRANS**

Een andere bron voor het bidden met de Schrift is de verscheidenheid aan traditionele katholieke gebeden, zoals de rozenkrans. Het is een evangelisch gebed met een uitgesproken christologische oriëntatie, door Johannes Paulus II gedefinieerd als een "compendium van het evangelie". In feite heeft het een wezenlijk contemplatief karakter, omdat het ons leidt in de meditatie van de mysteries van het leven van de Heer, begeleid door degene die het dichtst bij de Heer stond. Om de meditatie een bijbels fundament en meer diepgang te geven, is het nuttig als de aankondiging van het mysterie gevolgd wordt door de verkondiging van een bijbelse passage. Het is gepast om na de aankondiging van het mysterie en de verkondiging van het Woord enige stilte in te lassen om de blik te richten op het gemediteerde mysterie, voordat het gezongen gebed begint (vgl. Apostolische Brief *Rosarium Virginis Mariae*, nr. 30-31).

SCHEMA VOOR DE EUCHARISTIEVIERING

Enkele liturgische suggesties voor de viering van de Mis worden hier voorgesteld, en – naar goeddunken van de plaatselijke bisschop en de pastoor – kunnen andere gebaren worden gebruikt die het belang van het Woord van God in de vierende gemeenschap benadrukken – in overeenstemming met de huidige liturgische aanwijzingen betreffende de viering van de Eucharistie.

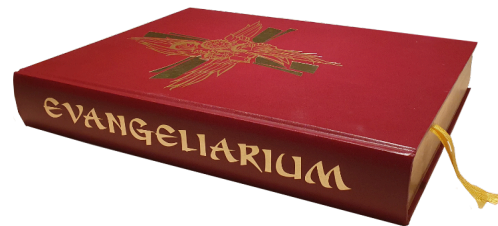
De ambo kan versierd worden en de brandende paaskaars kan ernaast geplaatst worden. Naast het altaar, of de ambo, of op een andere speciaal voorbereide plaats (bijv. een kapel), maak je een plek klaar die zichtbaar is voor de hele geloofsgemeenschap, verhoogd en versierd, waar de heilige Schrift kan worden neergelegd. Leg op een andere tafel de Bijbels klaar die aan de verschillende vertegenwoordigers van de parochie-gemeenschap gegeven zullen worden.

Het moet duidelijk zijn dat in de Mis de tafel van het Woord van God en de tafel van het Lichaam van Christus worden voorbereid. De ambo is verbonden met het altaar in die zin dat het Woord, dat vanaf de ambo wordt verkondigd, "vlees" wordt op het altaar. Men kan terecht spreken van "twee tafels": die van het Woord en die van de Eucharistie.

De mis begint zoals gewoonlijk – indien mogelijk met de plechtige processie met het wierookvat, het wierookscheepje, het kruis en de kaarsen, en het dragen van het Boek des Evangelies volgens het liturgisch gebruik van de Romeinse Kerk.

De diaken (bij zijn afwezigheid kan de priester hetzelfde doen) draagt in processie het evangelieboek (evangeliarium), terwijl hij het enigszins omhoog houdt, indien mogelijk ook vergezeld van twee brandende kaarsen. Bij het bereiken van het priesterkoor wordt het Evangeliarium op het altaar in het midden geplaatst.

Door op het altaar geplaatst te worden krijgt het evangelieboek een uitzonderlijke eer. Omdat het altaar Christus zelf is, genieten alleen de Eucharistie en het Evangeliarium het voorrecht om erop geplaatst te worden. Deze positie staat gelijk aan het op een troon plaatsnemen en aan de uitstelling van het Heilig Sacrament. Deze plaatsing, gereserveerd voor de heilige Schrift, is bedoeld om de innerlijke instelling van de gelovigen uit te drukken: het Woord van God komt en neemt de centrale plaats in de samenkomst in.

Na de begroeting wordt de boetedoening ingeleid met deze of soortgelijke woorden:

C./ Vandaag viert de Kerk de zondag van het Woord van God. Het is een zondag "gewijd aan de viering, studie en verspreiding van het woord van God" (*Aperuit Illis*, 3). Laten we onze geesten en harten openen om het Woord te verwelkomen dat "een lamp is voor onze voeten, een licht op ons pad" (vgl. Ps 118,105). God wil zich door zijn Woord openbaren en in ons wonen. Laten we erkennen dat we zondaars zijn en vol vertrouwen Gods barmhartigheid invoeren, zodat we tijdens deze viering Hem goed kunnen verwelkomen.

Boete-ritus

Voor de boetedoening kan het *Kyrie* met de volgende tropen gebruikt worden:

C./ Heer, u bent het vleesgeworden Woord van God, *Kyrie eleison*

R./ *Kyrie eleison*

C./ Christus, u geeft blinden weer zicht door de kracht van uw woord, *Christe eleison*

R./ *Christe eleison*

C./ Heer, u bevrijdt ons leven van zonde, *Kyrie eleison*

R./ *Kyrie eleison*

C./ Moge de Almachtige God zich over ons ontfermen, ons onze zonden vergeven en ons in het eeuwige leven brengen.

R./ Amen.

Met het (gezongen) Gloria en het openingsgebed sluit de openingsritus af en begint de Liturgie van het Woord zoals gewoonlijk.

LITURGIE VAN HET WOORD

*A*ngezien de verkondiging van het Woord de waarde krijgt van een heilsgebeurtenis waarin de heilsgeschiedenis aanwezig wordt gesteld, moet er grote zorg besteed worden aan de verkondiging van het Woord van God. Het is niet louter het voorlezen van de tekst, maar eerder het verkondigen van een aanwezigheid; het is God die zijn verlossend werk bekend maakt. De **lector** is dus de eerste bemiddelaar van Gods Woord, degene die de liturgische gemeenschap moet helpen om de boodschap te ontvangen en te bewaren zodat men het kan omzetten naar het leven.

*H*et Lectionarium is het liturgische boek dat heel het Woord van God bevat dat in de Eucharistievieringen wordt verkondigd. De **lezenaar** moet daarom waardig, versierd en mooi zijn, in staat om het gevoel op te roepen dat God tot Zijn volk spreekt. Om deze reden zijn vervangende pastorale hulpmiddelen, zoals pamfletten/boekjes niet geschikt voor de verkondiging van het Woord van God; ze zouden bedoeld moeten zijn voor de gelovigen alleen voor persoonlijke voorbereiding en meditatie over de lezingen. Het liturgische boek zelf zou als de openbaring van Gods schoonheid in het midden van zijn volk moeten zijn.

Voor de verkondiging van het evangelie wordt het evangelieboek in processie van het altaar naar de ambo gebracht, waar het wordt bewierookt. Tijdens de "acclamatie bij het evangelie" gaat de wierookdrager naar de zitplaats van de celebrant, voor het opleggen van wierook; daarna gaat hij, met de diaken of celebrant, naar de ambo voor het bewieroken en voor de verkondiging.

Het zou goed zijn om de begroeting: "Lezing uit het heilige Evangelie..." (en de afsluiting, "Woord van de Heer") zingend uit te spreken om het belang van wat gelezen wordt te benadrukken. Als de bisschop voorgaat in de viering, brengt de priester of diaken aan het einde van de verkondiging het evangelieboek naar de bisschop om het te kussen. Het is goed dat de celebrant bij deze gelegenheid ook de zegen met het evangeliarium aan de mensen geeft.

"Wanneer in de Kerk de Heilige Schrift wordt gelezen, spreekt God zelf tot zijn volk en verkondigt Christus, aanwezig in zijn eigen woord, het evangelie" (Algemene Instructie van de Romeinse Missaal, Nr. 29). Wanneer de priester of diaken het evangelieboek van het altaar neemt, is dat bedoeld om aan te geven dat de volgende woorden die gelezen worden niet hun eigen woorden zijn, maar die van Jezus, de Heer van de geschiedenis en van de Kerk. De verkondiging van het evangelie moet de grootste aandacht krijgen; daarom is het goed om het vooraf te laten gaan door een bewieroking.

INHULDIGING VAN HET WOORD VAN GOD

Aan het einde van de evangelielezing kust de celebrant de heilige tekst en brengt deze dan in processie naar de ereplaats, waar hij wordt neergezet, geopend en bewierookt. Bij deze ereplaats kunnen kaarsen, bloemen of planten staan.

Een commentator legt het gebeuren uit met deze of soortgelijke woorden:

Het boek met het Woord van God wordt plechtig gedragen en op een ereplaats geplaatst. Het is een symbolisch gebaar waarmee we niet alleen de Heilige Schrift verheffen in het midden van onze biddende gemeenschap, maar het drukt ook onze bereidheid uit om het op de eerste plaats te zetten in ons leven. Zo wordt het Woord van God het baken van ons leven dat onze beslissingen verlicht en onze daden inspireert volgens Gods wil.

Tijdens de grote Oecumenische Concilies ontstond de traditie om het Evangelie-boek op een kleine troon te leggen, om de voorrang van het Woord van God te benadrukken. Dit gebeurde ook tijdens het Tweede Vaticaans Concilie.

HOMILIE

DE BIJBEL UITDELEN

Aan het einde van de homilie kan de Bijbel (of een van de boeken, zoals bijvoorbeeld een van de evangelies) worden uitgedeeld aan alle aanwezigen (of slechts aan enkel-en). Na een kort moment van meditatieve stilte zegt de celebrant de inleiding:

C./ Broeders en zusters, de evangelist Johannes herinnert ons eraan: "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige ware God, en de gene die U gezonden hebt, Jezus Christus." (Joh 17,3). Ook wij willen God kennen, die zich door zijn Woord heeft geopenbaard. Daarom willen we het Woord ontvangen en het belang voelen van het dagelijks lezen ervan, om meer en meer verenigd met Christus Jezus te leven. Hiervoor richten we nu ons gebed tot God.

Na een kort moment van stil gebed zegt de celebrant met uitgestrekte armen:

C./ Vader van het licht,
Wij loven U en zegenen U voor alle tekenen van Uw liefde.
Gij hebt deze kinderen van U opnieuw geboren laten worden
door water en de Heilige Geest in de schoot van Moeder Kerk
En nu roept Gij hen op om te luisteren en te verkondigen het Woord dat redt.

Moge Jezus Christus, die uw mensgeworden Woord is,
hen leiden naar de kennis van het mysterie
dat is verborgen voor de geleerden en de verstandigen
en geopenbaard aan de kleinen.

Geef dat zij hun harten mogen openen
de betekenis van de Heilige Schrift begrijpen.
Laat hen levende getuigen worden van het Evangelie,
dat ze uit deze boeken zullen lezen.

Moge Maria, Moeder van Wijsheid, voor hen bemiddelen,
die eerst in haar schoot ontving het Woord dat vlees werd.

Moge uw Heilige Geest ieder van ons de genade geven
om samen te werken in eenvoud en vreugde
voor de verkondiging van uw Woord, tot eer van uw naam.
Door Christus onze Heer.

R./ Amen.

De celebrant gaat naar de tafel waar de uit te delen teksten liggen en deelt ze uit aan de gelovigen. Terwijl hij de tekst overhandigt, zegt hij:

C./ Ontvang de Heilige Schrift, lees, verkondig en getuig van Gods Woord met vreugde.

Het antwoord:

R./ Amen.

Na het uitdelen van de teksten gaat de mis verder zoals gewoonlijk met de geloofsbelijdenis en het gebed van de gelovigen (voorbeden).

*H*et uitdelen van de Bijbel aan de gelovigen is een daad van toevertrouwen, waarbij het Woord van God zich overgeeft in de handen van mens-en, die voortaan verantwoordelijk zijn voor het ontvangen en doorgeven ervan. Om het door te geven, moet je het eerst ontvangen. Anders wordt men "aan de buitenkant een vergeefse prediker van Gods woord, die geen innerlijk een luisteraar is" (Sint Augustinus, Serm. 179,1).

GEBED VAN DE GELOVIGEN

Het volgende gebed van de gelovigen kan gebruikt worden, aangepast aan de behoeften van de gemeenschap:

Beste broeders en zusters, bijeengekomen om de mysteries van onze verlossing te vieren, smeken wij de Almachtige God dat door zijn Woord onze weg naar heiligheid vernieuwd mag worden.

Laten we samen bidden en zeggen:

Maak ons, o Heer, herauten van uw Woord!

1. Voor de paus, bisschoppen en priesters, dat zij het Woord van God elke dag meer en meer mogen liefhebben, het diep overwegen en het vreugdevol delen met de mensen die aan hen zijn toevertrouwd. *Laat ons bidden.*
2. Voor de lectoren en catechisten die vandaag in hun dienstwerk worden aangesteld, dat zij elke dag hun begrip van het Woord van God verdiepen, hun leven ernaar inrichten en het uitdragen door het getuigenis van hun leven. *Laat ons bidden.*
3. Voor ouders, zodat zij zich laten verlichten en sterken door Gods Woord, en de wijsheid hebben om hun kinderen te leiden en het geloof in Christus aan hen door te geven. *Laat ons bidden.*
4. Voor de hele christelijke gemeenschap die luistert naar Gods Woord, dat zij mag groeien in eenheid en authentiek getuigen van Gods liefde. *Laat ons bidden.*
5. Voor de Kerk, geroepen om verenigd te zijn in Christus, dat zij door te luisteren naar de Heilige Schrift de weg mag ontdekken naar een authentieke en stabiele eenheid. *Laat ons bidden.*
6. Voor ieder van ons, dat we ons hart mogen openen voor het Woord van God en zo elke dag samen mogen werken aan vrede. *Laat ons bidden.*

C./ Verhoor, barmhartige Vader, deze gebeden die wij u in geloof aanbieden door uw Zoon, het vleesgeworden Woord, die leeft en heerst in de eeuwen der eeuwen. Amen

De Heilige Mis gaat verder op de gebruikelijke wijze.

PLECHTIGE ZEGEN

De priester steekt zijn handen uit en zegt:

C./ Moge God, die in Christus zijn waarheid en naastenliefde heeft geopenbaard, u tot apostelen van het evangelie maken en tot getuigen van zijn liefde in de wereld.

R./ Amen.

C./ Moge de Heer Jezus, die zijn Kerk beloofde aanwezig te zijn tot het einde der eeuwen, uw stappen leiden en uw woorden sterken.

R./ Amen.

C./ Moge de Geest van de Heer op u rusten, zodat u, wanneer u door de straten van de wereld loopt, de armen mag evangeliseren en de berouwvollen van hart mag genezen.

R./ Amen.